

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2021. gada 28. jūnijā Nr. 1-5/134

Valsts policijas Rīgas reģiona pārvalde
kanc@riga.vp.gov.lv

Par vizīti Rīgas īslaicīgās aizturēšanas birojā

Tiesībsarga biroja Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas juridiskais padomnieks J. Siļčenko un Prevencijas daļas konsultante sociālos jautājumos V. Sproģe-Saksone 2021. gada 19. maijā bez iepriekšēja brīdinājuma apmeklēja Kārtības policijas pārvaldes īslaicīgās aizturēšanas biroju (turpmāk – ĪAB) ar mērķi iegūt informāciju un izvērtēt ĪAB darbību Covid-19 pandēmijas apstākļos.

Vizītes laikā informāciju sniedza Kārtības policijas pārvaldes ĪAB priekšniece N. Volgina.

Tiesībsarga biroja pārstāvji apskatīja ĪAB telpas, veica pārrunas ar ĪAB amatpersonām, kā arī intervēja vienu ievietotu personu.

[1] Informācijas pieejamība

ĪAB pirmajā stāvā blakus postenim pie sienas bija piestiprināta dažāda veida informācija par aizturēto personu tiesībām, tostarp Ministru kabineta rīkojums par ārkārtējas situācijas izsludināšanu no 2020. gada 13. marta līdz 14. aprīlim latviešu, angļu un krievu valodā. Vēlamies vērst Jūsu uzmanību, ka esošā informācija ir novecojusi, turklāt no 2021. gada 7. aprīļa ārkārtējā situācija Latvijā vairs nav spēkā. Aicinu savlaicīgi aktualizēt publiskojamo informāciju par normatīvajiem aktiem, kuri reglamentē vai ietekmē ĪAB darbību un personas tiesības.

[2] Personu ievietošana ĪAB

Kopumā ĪAB ir 56 kameras (vienvietīgas un divvietīgas), savukārt vizītes laikā kamerās atradās 21 persona. ĪAB amatpersona informēja par kapacitātes pietiekamību pandēmijas laikā un iespēju nodrošināt individuāli katrai personai atsevišķu kameru. Apskatot Aizturēto, apcietināto un notiesāto personu reģistrācijas žurnālu par 2021. gada

maiju, tika konstatēts, ka ievietoto personu uzturēšanās termiņi pārsvarā ir no 1 līdz 3 diennaktīm, kas vērtējams kā pozitīvs aspekts, jo, salīdzinot ar iepriekšējā pārbaudē konstatēto, ir samazinājies uzturēšanās laiks. Tomēr dažos gadījumos vēl bija vērojami ieraksti par 8 dienu atrašanos ĪAB telpās.

Diennakts maiņu režīmā tiek nodarbināts viens sertificēts medicīnas darbinieks, kas apskata katru ievietoto personu.

Tiesībsarga biroja pārstāvju intervētā persona norādīja, ka pirms ievietošanas tai nebija veikta medicīniskā apskate, turklāt persona nebija informēta par savām tiesībām sazināties ar advokātu. Apskatot medicīniskās apskates ierakstu žurnālu, vairumā gadījumu tika novērots ievietoto personu detalizēts veselības stāvokļa apraksts, tomēr dažos gadījumos ieraksti bija veikti formāli (īss teikums par miesas bojājumiem un temperatūru 36.6), arī intervētās personas gadījumā ieraksts bija formāls.

Aicinām pievērst pienācīgu uzmanību katras ievietotās personas veselības stāvoklim un informēšanai par personas tiesībām. Turklāt papildus ir nepieciešams izskaidrot un iespēju robežās pārliecināties, ka aizturētais saprot savas tiesības. Vēršu uzmanību, ka tiesībsargs arī iepriekš ir aicinājis veikt nepieciešamos pasākumus minētā aspekta nodrošināšanai.

[3] Vispārējie apstākļi ĪAB

Apskatītās kameras un koplietošanas telpas kopumā bija uzkoptas, kārtīgas un tīras. Sarunā ar ĪAB amatpersonām tika saņemta informācija par iespēju nodrošināt karantīnas telpas un baktericīdās lampas pieejamību šo telpu papildu dezinfekcijai. Posteņos un dežūrdaļā amatpersonām bija pieejami dezinfekcijas līdzekļi un vienreizlietojamās sejas maskas. Amatpersonas norādīja, ka individuālie aizsardzības līdzekļi ir iepirkti pietiekamā daudzumā.

Vizītes laikā ĪAB amatpersonas norādīja, ka aizturētas personas, neatkarīgi no kameru izmēriem, tiek ievietotas kamerā pa vienam, lai novērstu iespējamo inficēšanos. Pēc kameras atbrīvošanas telpas tiek dezinficētas ar baktericīdo lampu. Tiesībsarga biroja pārstāvju apskatītajās kamerās aizturētās personas atradās pa vienam, un ĪAB dežūrdaļā atradās baktericīdā lampa. Tiesībsarga biroja pārstāvji konstatēja, ka ĪAB ir ņēmis vērā tiesībsarga rekomendāciju un ir pielāgojis vienu kameru (pazemināts ēdiena padošanas logs, pazemināta izlietne un platāka durvju aile) pieejamu personai ar kustību traucējumiem, kura pārvietojas riteņkrēslā. Kaut arī kamerā esošais sanitārais mezgls nav norobežots, tas ir pieļaujams, jo minētā kamera ir paredzēta vienai personai. Turklāt Tiesībsarga biroja pārstāvji pārliecinājās, ka sanitārais mezgls ir ārpus ĪAB amatpersonu redzamības zonas.

Aizturēto personu turēšanas kārtības likuma 4. pants paredz pienākumu aizturētos vīriešus un sievietes, kā arī nepilngadīgos izvietot atsevišķās telpās. Līdz ar to viena kamera objektīvi nespēs nodrošināt likumā noteiktās prasības vairākām personām ar kustības traucējumiem, ja tām būs atšķirīgs dzimums un vecums. Ņemot vērā minēto, aicinu turpināt ĪAB kameru uzlabošanu un pielāgošanu, lai nodrošinātu Aizturēto personu turēšanas kārtības likuma 4. pantā noteikto prasību ievērošanu arī personām ar kustības traucējumiem.

Apskatot ĪAB procesuālās darbības telpas, tika konstatēts, ka tajās ir uzstādītas caurspīdīgas norobežojošas sienas, kas pasargā personas procesuālo darbību laikā un personas aizstāvi. Intervijas laikā intervējamā persona uz šķēršļiem saņemt aizstāvja palīdzību nenorādīja.

[4] *Ēdināšana ĪAB*

Intervētā persona labi atsaucās par piedāvātā ēdiena daudzumu un garšu, bet izteica sūdzības par ūdens kvalitāti, norādot, ka ūdenim ir hlora piegarša. ĪAB amatpersonas norādīja, ka ūdens kamerās (krāna ūdens) ir dzerams un atbilst prasībām. Tiesībsarga biroja pārstāvji klātienē pārliecinājās, ka sūdzības par ūdensvadā pieejamā ūdens kvalitāti bija nepamatotas.

[5] *Veselības aprūpe*

Pasaules veselības organizācijas Eiropas reģiona birojs, aprakstot situāciju par Covid-19 pandēmijas sekām (stress par infekciju, karantīnas vai pašizolācijas risks, pēkšņas dzīvības zaudēšanas traumatiskie pārdzīvojumi un ģimenes iztikas līdzekļi) uz mazaizsargāto grupu (personas ar ierobežotu brīvību), iesaka īpašu uzmanību pievērst tās garīgai veselībai un psihosociālām vajadzībām¹.

Jaunākie pētījumi liecina, ka COVID-19 infekcija var izraisīt neiroloģiskas un ar psihisko veselību saistītas komplikācijas, sākot no depresijas, trauksmes un bezmiega, līdz uzbudinājumam, murgiem un pat insultam. Pētījumi rāda, ka katrs piektais pacients COVID-19 vīrusa izraisītās slimības laikā vai pēc tās piedzīvo psihiskās veselības traucējumus. Cilvēki ar jau esošiem psihiskās veselības, neiroloģiskiem vai vielu lietošanas traucējumiem ir arī neaizsargātāki pret COVID-19 infekciju, viņiem var būt lielāks slimības smaga stāvokļa un pat nāves risks.²

COVID-19 pandēmija ir ļoti būtiski palielinājusi pieprasījumu pēc psihiskās veselības aprūpes pakalpojumiem. To pierāda gan ārstu atsauksmes, novērojumi un pakalpojuma pieprasījuma dinamika psihoneiroloģiskajās slimnīcās, gan lokālo ekspertu vērtējumi.³

Vizītes laikā ĪAB amatpersonas informēja par ievietoto personu pašnāvības mēģinājumu skaita pieaugumu pēdējā gada laikā un pasākumiem, kādus ĪAB amatpersonas veic, lai tos nepieļautu. Piemēram, Aizturēto, apcietināto un notiesāto personu reģistrācijas žurnālā tiek veikti ieraksti par pašnāvības mēģinājumiem. Attiecīgi minētajam personām tiek pievērsta papildu uzmanība un pastiprināta uzraudzība no ĪAB amatpersonu puses. Tomēr, ņemot vērā apstākli, ka nesenā laika periodā viena persona ir paveikusi pašnāvību un ir bijuši vairāki citi pašnāvības mēģinājumi, aicinu apsvērt iespēju nodrošināt psihosociālu atbalstu gan amatpersonām, gan ievietotajām personām, lai maksimāli garantētu personas tiesības uz dzīvību. Piemēram, nodrošinot ĪAB amatpersonām apmācības par savlaicīgu pašnāvības risku atpazīšanu un to novēršanu.

¹ Sīkāka informācija par Covid-19 ietekmētajām personām un to garīgo veselību ir pieejama šeit:

<https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-determinants/prisons-and-health/focus-areas/prevention-and-control-of-covid-19-in-prisons-and-other-places-of-detention/fact-sheet-vulnerable-populations-during-covid-19-response-addressing-the-mental-health-needs-of-vulnerable-populations-may-2020>

² Informatīvais ziņojums "Par nepieciešamajiem pasākumiem 2021.gadam un turpmāk ik gadu, lai samazinātu ilglaicīgu negatīvo ietekmi uz sabiedrības psihisko veselību, ko rada COVID-19 pandēmija" Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40497119&mode=mk&date=2021-01-19>

³ Turpat

[6] Tiesībsarga secinājumi un rekomendācijas

Nemot vērā vizītes laikā konstatēto, aicinu:

1. Savlaicīgi aktualizēt publiskojamo informāciju par normatīvajiem aktiem, kuri reglamentē vai ietekmē ĪAB darbību un personas tiesības.
2. Veikt nepieciešamos pasākumus, lai ĪAB amatpersonas pievērstu pienācīgu uzmanību, katras ievietotās personas veselības stāvoklim un informēšanai par personas tiesībām, kā arī pārliecināties, ka aizturētais saprot savas tiesības.
3. Turpināt ĪAB kameru uzlabošanu un pielāgošanu, lai būtu iespējams nodrošinātu Aizturēto personu turēšanas kārtības likuma 4. pantā noteikto prasību ievērošanu arī personām ar kustības traucējumiem.
4. Apsvērt iespēju nodrošināt psihosociālu atbalstu gan amatpersonām, gan ĪAB ievietotajām personām pašnāvības risku mazināšanai.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, aicinu veikt nepieciešamās darbības cilvēktiesību ievērošanas nodrošināšanai ĪAB, informējot tiesībsargu par rekomendāciju izpildi viena mēneša laikā no šī dokumenta saņemšanas brīža.

Pateicos par vizītes laikā ĪAB amatpersonu sniegto informāciju un labu sadarbību ar Tiesībsarga biroja pārstāvjiem.

Ar cieņu
tiesībsarga vietā
tiesībsarga vietniece

Ineta Piļāne

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu